

صبح خیزی و سلامت طلبی چون حافظ

هر چه کردم همه از دولت قرآن کردم

دولت قرآن

«تأثیر آیات و احادیث در اشعار حافظ»

مؤلفان

دکتر سید فرج الله موسوی

دکتر محمدحسین مجدم

شابک	978-600-240-232-5
شماره کتابشناسی ملی	۵۰۶۷۱۵۶
عنوان و نام پدیدآور	دولت قرآن: تأثیر آیات و احادیث در اشعار حافظ / مولفان سید فرج الله موسوی، محمدحسین مجدم.
مشخصات نشر	تهران: زعیم، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۶۸ص.
یادداشت	نمایه.
یادداشت	کتابنامه.
عنوان قراردادی	دیوان برگزیده. شرح Divan .Selection. Interpretation
موضوع	حافظ، شمس الدین محمد، - ۷۹۲ق -- معلومات -- قرآن
موضوع	Hafiz, Shamsoddin Muhammad, 14th century -- Knowledge -- Koran
موضوع	قرن ۱۴ق. -- تاریخ و نقد
موضوع	Persian poetry -- 14th century -- History and criticism
موضوع	قرآن -- تأثیر قرآن
موضوع	poetry -- *Qur'anic influences Persian
رده بندی دیوبی	۸۱۳۲ ق ۸
رده بندی کنگره	۸۱۳۹۶ ق/۸۵۴۳۷ P
سرشناسه	موسوی، سیدفرج الله -
شناسه افزوده	مجدم، محمدحسین، ۱۳۲۴
وضعیت فهرست نویسی	فیا

✓ عنوان: دولت قرآن «تأثیر آیات و احادیث در اشعار حافظ»

✓ نویسندگان: دکتر سیدفرج الله موسوی - دکتر محمدحسین مجدم

✓ ناشر: زعیم

✓ مدیر اجرایی: صالح خوارزمی

✓ صفحه آرای: اکرم پهلوان

✓ طراح جلد: یحیی باباپور

✓ ناظر چاپ: سینا خوارزمی

✓ نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

✓ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

✓ قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

انتشارات زعیم

تهران - میدان انقلاب - کوچه شهید جنتی - بن بست فرسار - پلاک ۲ - طبقه ۳

انتشارات زعیم ۸۰ و ۶۹۲۰۰۶۰

۴	مقدمه
۶	شرح حال حافظ
۹	تاثیر شاعران پیشین بر حافظ
۲۴۳	فهرست‌ها
۲۴۴	فهرست آیات
۲۵۸	فهرست احادیث، اقوال و کلام مشایخ و اشعار عربی
۲۶۳	فهرست اعلام

www.ketab.ir

حافظ از کسانی است که بین مردم ایران، بیش از سایر گویندگان مرید و دوستدار دارد و در شهر و روستا کمتر خانه مسلمانی است که در آن قرآن باشد و دیوان لسان الغیب یافته نشود زیرا روح لطیف و طبع ظریف ایرانی دریافته که این دو اثر جاویدان از يك منبع آسمانی سرچشمه گرفته است، با این تفاوت که در قرآن وحی خداوندی و اشعار حافظ الهام و وارد غیبی است. از این رو مردم قرآن را مقدس و سرمایه سعادت و سبب برکت می دانند. و دیوان حافظ را عزیز و موجب لذت و صفای دل می شمارند (رجائی بخارائی، ۱۳۶۴، ۱۳۰)

رابطه حافظ با قرآن محدود بسیار ژرف و شگرف است چنان که مشهور است حافظ قرآن را از برداشته است:

ندیدم خوش تر از شعر تو حافظ! به قرآنی که اندر سینه داری

حافظ بارها به تعظیم از قرآن مجید یاد کرده است:

ز حافظان جهان کس چو بنده جمع نکرد	طایف حکمی با کتاب قرآنی
حافظا در کنج فقر و خلوت شب های تار	تا بد و درد دعا و درس قرآن غم مخور
عشقت رسد به فریاد از خود به سان حافظ	قرآن بر بخوانی در چارده روایت
حافظ به حق قرآن کز شید و زرق بازای	باشد که نوی عیشی در این جهان زد
صبح خیزی و سلامت طلبی چون حافظ	هر چه کریم همه از دولت قرآن کرد
حافظا می خور و رندی کن و خوش باش ولی	دام تزویر مکن چون دگران قرآن را

(خرمسابی، ۱۳۷۳، ۱۴۹)

برای شناخت شعر حافظ و اثر پذیری وی از فرهنگ اسلامی. به خصوص قرآن کریم، ضرورت دارد که برای دست یابی به ژرفای این فرهنگ، دقت نظر کامل و رساتری به شعر حافظ داشته باشیم به خصوص علاقه مندانه. پژوهش گران و دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی به شناخت بیش تر حافظ نیاز دارند. بنابراین ضرورت، این انگیزه در نگارندگان ایجاد شد که به نوعی و در حد توان علمی خود بتوانند راهگشای این مهم باشند.

در این اثر کلیه بیت های دیوان حافظ را (بر اساس نسخه علامه قزوینی و دکتر قاسم غنی) که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم (و در اصطلاح بدیع، حل و درج) از آیات شریفه قرآن و احادیث و هم چنین کلام مشایخ و عرفا ملهم شده اند، استخراج نموده، اصل آیه و حدیث و کلام را به طور کامل نوشته، ترجمه آیه و حدیث و احیاناً شأن نزول آیات را نوشته، اقتباسات حافظ را از کلام الهی و ائمه نشان داده ایم. ضمناً کلیه واژه های عرفانی با توجه به شاهد مثال از دیوان حافظ شرح و توضیح داده به علاوه زندگانی پیامبران و شخصیت های عرفانی و مشایخ تصوف تا حد امکان بیان کرده ایم.

تا کنون تحقیق مستقل و منسجمی درباره تأثیر قرآن و احادیث در اشعار حافظ انجام نشده است. و در شرح هایی که استادان برجسته ادبیات فارسی و هم چنین حافظ شناسان به نام بر اشعار حافظ نوشته اند به صورت پراکنده به آیات و احادیثی که حافظ از آنها تأثیر پذیرفته است اشاراتی شده است از جمله می توان به کتاب ارزشمند «حافظ نامه» بهاءالدین خرمشاهی و کتاب «شرح غزلیات حافظ» دکتر خلیل خطیب رهبر و کتاب «در جستجوی حافظ» رحیم ذوالنور و «بانگ جرس» از پرتو علوی اشاره کرد.

پرتو علوی در این کتاب که را ننماید و حل برخی از اشعار مشکل حافظ را در بردارد، فصلی به نام اقتباسات حافظ از قرآن و احادیث دارد.

در پایان جا دارد که از کارکنان نشر زعیم به خصوص ادر گرامی آقای خوارزمی که در چاپ این اثر نهایت همکاری و همدلی را نمودند صمیمانه سپاسگزاری نمایم

مؤلفان